

МЮНХЕН-2025: ЩО НАС ЧЕКАЄ

«Здоровий глузд» янкі

«Негаразди, пов'язані з війною, вимагають, щоб кожна окрема особистість була не дохлятиною, а чимось крацим».

Ярослав Гашик

«Найжахливіший удар, який будь-коли буде завдано свободі, прийде з цієї країни... Удар цей з'явиться наслідком її нездатності з гідністю носити свою роль світового вчителя життя», – такий висновок зробив Чарлз Дікенс після знайомства з Америкою. І, схоже, мав рацію.

12 лютого президент США Дональд Трамп після телефонної розмови з міжнародним злочинцем написав (@realDonaldTrump): *«Я щойно мав тривалу і дуже продуктивну телефонну розмову з Президентом Росії Володимиром Путіним. Ми обговорювали Україну, Близький Схід, енергетику, штучний інтелект, силу долара та різні інші теми. Ми обидва роздумували над великою історією наших народів, і про те, що ми так успішно воювали разом у Другій світовій війні, пам'ятаючи, що Росія (а Україна?! – О. Р.) втратила десятки мільйонів людей, і ми також втратили так багато! Кожен з нас говорив про сильні сторони наших націй, і про велику користь, яку ми колись матимемо, працюючи разом. Але спочатку, як ми обидва погодилися, ми хочемо зупинити мільйони смертей, що відбуваються у війні між Росією та Україною. Президент Путін навіть використав мій дуже сильний девіз моєї передвиборчої кампанії: «ЗДОРОВИЙ ГЛУЗД». Ми обидва дуже сильно віримо в нього. Ми домовилися працювати разом, дуже тісно, зокрема відвідувати країни один одного. Ми також домовилися, що наші команди негайно розпочнуть переговори, і ми почнемо з того, що зателефонуємо Президенту України Зеленському, щоб поінформувати його про розмову, що я зроблю саме зараз. Я попросив Державного секретаря Марко Рубіо, директора ЦРУ Джона Ратцфла, радника з національної безпеки Майкла Уоттса і посла та спеціального посланника Стіва Віткоффа очолити переговори, які, я впевнений, будуть успішними. Мільйони людей загинули у війні, яка не відбулася б, якби я був Президентом, але вона сталася, тож має закінчитися. Більше не повинно бути втрачено жодного життя! Я хочу подякувати Президенту Путіну за його час і зусилля, які він доклав до цієї справи, і за вчорашнє звільнення Марка Фогеля, чудової людини, яку я особисто привітав вчора ввечері в Білому домі. Я вірю,*

що ці зусилля приведуть до успішного завершення, сподіваюся, скоро!»

Цей телефонний дзвінок вмент перекреслив багаторічну політику США щодо війни в Україні. Розмова американського президента з російським диктатором, попри те, що 17 березня 2023 року Міжнародний кримінальний суд видав ордер на арешт цього воєнного злочинця, може свідчити про одне: Трамп «здає» Україну.

Коментарі у соціальних мережах не забарилися: *«Для всіх нормальних людей 12 лютого – чорний день календаря. Через соціальні мережі інтернету Трамп повідомив світ про досягнення консенсусу з Путіним за спиною України. Це день прощеного фашизму. Європа шокована. У цей день США перестала бути великою державою. Так низько Америку ще не опускали»; «Це вже людство проходило: «Хто обирає між війною та ганьбою ганьбу, той отримує і війну, і ганьбу»; «Два дури світи знайшли один одного. Зниохались два негідники. Один сидить у Білому домі, а інший – в Кремлі. Президент США веде таємні переговори із міжнародним злочинцем. Прогинатися перед бандитом та вбивцем – це ганьба»; «Зі злочинцями переговори не ведуть, їх садять в буцегарню. Людство опинилось на краю прірви, привівши до влади таких керівників. Це нечувана ганьба для Америки, це міжнародна ганьба – військовий злочинець замість Гааги готується їхати на гостину до Білого дому. Це повна перемога Путіна»; «Крамарі й пройдисвіти правлять світом. Напевно, Путін пояснив Трампові, що контролює на своїй території 70% рідкоземельних копалин. Якщо дати йому трохи часу, то «відвоює» 30%, що залишилися на території України. А потім разом з Трампом зробить спільний бізнес. Нинішньому американському президентові начхати на Україну, Палестину, навіть на простих американців»...*

Російський опозиціонер Олександр Невзоров у своєму Телеграм-каналі не без сарказму написав: *«Будь-які переговори з Путіним – як статевий акт із медузою. Відчуття приблизно такі самі, але сенсу набагато менше. Трамп, безумовно, зробив ту помилку, яка у своєму розвитку потягне за собою цілий ланцюг проколів, а, можливо, й ганьби. Немає сумнівів у тому, що американський президент розмовляв із кремлівським упирем так, як голловлікар психлікарні – з буйним і підступним пацієнтом, який контролює свою палату й кілька сортирів. Звісно, право професора помацати хворого особисто, але є випадки, коли такі розмови краще довірити санітарам. Тягар «переговорів» треба було перекласти на «морських котиків». Зважаючи на те, як легко вони домовилися з Бен Ладеном, у «котиків» – величезний дипломатичний досвід!»*

Люблю класику. Буде гріхом не навести цю воістину непроминальну цитату:

«– Ну, хіба не соромно, що така людина, як імерек, наживає стан найбезчеснішим і мерзенним шляхом, а його співгромадяни терплять і заохочують його, незважаючи на всі вчинені їм злочини? Адже він порушує суспільну пристойність!»

- Так, сер.
- Адже він загальноновизнаний брехун!
- Так, сер.
- Адже його сікли, пороли, гнали в шию!
- Так, сер.

– І це абсолютно безчесна, низька, розпусна людина!
 – Так, сер.
 – Заради всього святого, в чому ж тоді його заслуга?
 – Бачите, сер, він спритний чоловік».

Цей фрагмент з «Американських записок» Чарльза Дікенса, які побачили світ після його відвідин США наприкінці 19-го століття, більш ніж промовистий.

Під час вручення премії Гойя Академії кінематографічних мистецтв і наук Іспанії голлівудська зірка Річард Гір у своїй промові назвав Дональда Трампа «хуліганом і головорізом». Знаменитий актор сказав буквально таке: *«I'm coming from a place now that we are in a very dark place in America, where we have a bully and a thug who is the president of the United States»*. Перечекавши оплески, Гір додав: *«Але це відбувається не лише в США. Це скрізь. Скрізь»*.

Заради справедливості зазначимо, що до янки всесвітньо відомий письменник загалом ставився прихильно: *«Американці за натурою відверті, хоробрі, сердечні, гостинні та дружжелюбні. Культура і витонченість, мабуть, лише зміцнюють їхню душевну доброту і пристрасний ентузіазм, і саме ці дві якості, дивно в них розвинені, роблять освіченого американця найніжнішим і найблагодороднішим другом»*.

Водночас Дікенс відзначав й таке: *«Іниша прикметна риса американців: у них в пошані вміння спритно робити справи; цим умінням позолочені для них і шахрайство, і грубе зловживання довірою та розтрата, вироблена як суспільним діячем, так і приватною особою; і воно дозволяє багатьом шахраям, яких треба було б підвести під шибеницю, тримати високо голову нарівні з найкращими людьми; але ця слабкість до спритників не минула даремно для американців, бо за кілька років «спритність» завдала такої шкоди громадській довірі і так виснажила громадські фонди, що ніяка «чудна» чесність, навіть найнеобачніша, не накоїла б стільки лиха за ціле століття»*.

Сьогодні ця узагальнена характеристика американців дається взнаки у планетарному масштабі. Європейські ЗМІ ошелешені прийнятих результатів: «Цю війну виграє Путін» (Bild); «Дональд Трамп розвіяв ілюзії України та Заходу» (ONet Wiadomosci); «Безглузда капітуляція Трампа перед Путіним – це зрада України і жадлива угода» (The Guardian).

«Переговори ведуться через голови українців і європейців. Європейцям не буде місця за столом переговорів. Вам доведеться прийняти результат. І, на жаль, схоже, що це стосується і України», – вважає професор міжнародної політики Мюнхенського університету Бундесверу Карла Масала.

«Трамп і його команда розвіяли ілюзії України і західного світу. Без фактичних переговорів Трамп визнав, що говорити нема про що. Він прийняв російські вимоги. Він заявив, що Україна не має шансів вступити до НАТО», – констатує професорка кафедри політології Університету Ніколая Коперника Агнешка Бриц.

Після відвідин Капітолію Чарльз Дікенс скрушно констатував: *«Чи бачив я тут розум і шляхетність почуттів – справжнє, чесне, патріотичне серце Америки? Де-не-де червоніли краплі його живої крові, але вони тонули в загальному потоці авантюризму людей, що прийшли сюди в погоні за прибутком та наживою. Така ставка, на яку ставлять ці люди, які прагнуть перетворити органи влади на арену запеклої та грубої політичної боротьби, настільки згубна для гідності вся-*

кої людини, що поважає себе, що натури чутливі та делікатні тримаються від неї подалі, а їм та їм подібним надано повну свободу без перешикод битися за свої корисливі інтереси».

Ці рядки видаються доволі актуальними. Адже у них вгадуються американські реалії загалом. Негативні тенденції серед політичного бомонду Вашингтона, завважені знаменитим письменником наприкінці 19-го століття, по суті підтвердив нинішній віцепрезидент США своїм скандальним виступом на безпековій конференції у Мюнхені. Під час промови заокеанського гостя у залі панувала бентежна тиша. Бо Джей Ді Венс відкрито оголосив, що поняття «Захід» більше немає. Мовляв, є Америка та її васал – Європейський Союз. А ще віцепрезидент США повідомив про підтримку європейських ультраправих і виступив з вимогами на їхню користь.

Він підкреслив, що США і Європа у її нинішньому вигляді більше на поділяють спільні цінності та натякнув на угоду з РФ: *«Ці безцеремонні заяви шокують американське вухо. Ви можете думати, що Росія робить неправильно, якщо впливає на ваші вибори. Але якщо вашу демократію може знищити пару сотень тисяч прикладів цифрової диверсії, то не така і сильна ваша демократія. Якщо ви в страху біжите від своїх виборців, то Америка для вас нічого не зробить»*.

Президент Німеччини Франк-Вальтер Штайнмайер не витримав: *«У новій американській адміністрації інший світогляд, ніж у нас. Такий, який не бере до уваги усталені правила, усталені партнерство та довіру. Беззаконня не повинно стати моделлю для нового світового порядку... Наш бундесвер має стати сильнішим. Не для того, щоб вести війну, а для того, щоб запобігти війні»*.

Міністр оборони Німеччини Борис Пісторіус назвав неприйнятним порівняння віцепрезидентом США Джей Ді Венсом демократії в Європі з ладом, який панує в авторитарних режимах: *«Демократія щойно була поставлена під сумнів віцепрезидентом США – і не тільки німецька демократія, а цілої Європи. Якщо я правильно його зрозумів, він порівнює умови, що склалися в Європі, з умовами, які є пріоритетними в деяких авторитарних режимах. Пані та панове, це непринятно»*.

Після цих слів зала вибухнула оплесками.

Упродовж конференції чимало європейських політиків вже заявили, що відкидають маніпулятивні вимоги віцепрезидента США, як, приміром, вимогу щодо зупинки боротьби з пропагандою і дезінформацією.

«По суті, європейським лідерам (і нам в тому числі) показали місце, на якому бачить нас нова адміністрація Трампа. Європа – це великий ринок збуту товарів та місце підтримки американської економіки, задній двір американської імперії... Україна розглядається США, як такий же васал, як і ЄС, але ще більш проблемний, – констатував Олексій Гончаренко, народний депутат України. – Тому ЄС має заплатити і вирішити цю проблему. Ми в дуже складній ситуації і ніхто, крім нас, нам не допоможе. Це треба розуміти... Єдине, що зараз можна сказати про виступ Венса: тотальне приниження. Європейські лідери та бюрократи переглядаються».

Чи треба дивуватися? Уже цитований Чарльз Діккенс застерігав: **«Немає ніякої надії на скільки-небудь значне підвищення морального рівня американського народу. З кожним роком країна йтиме назад, з кожним роком рівень суспільної думки знижуватиметься; з кожним роком конгрес та сенат дедалі менше щось означатимуть в очах усіх порядних людей; і нащадок, що вироджується, своїм позаним життям все більше ганьбитиме пам'ять Великих Батьків Революції».**

Своєрідним підтвердженням актуальності цих прозорих думок є численні емоційні коментарі у соцмережах громадян, які набралися терпіння вислухати виступ американського віцепрезидента: **«Я шокований! Невже це говорить велика Америка?»**; **«Промова – цілковита маячня, рівень пастора в церкві Огайо. Ганьба американського політикуму»**; **«Про мюнхенську трагедію (наїзд автівки на натовп людей. – О. Р.) говорив більше, ніж про війну в Україні. А загалом якийсь набір слів, а не виступ політичного лідера»**; **«Прийшов навчати європейців демократії під час війни на європейському континенті. Тепер хоче ультраправих привести до влади в Європі. Путініст, як і його шеф»**; **«Це і є предствник нової мутації фашизму. Чого тільки варте порівняння покарання однієї людини за молитву в недозволеному місці з мільйонами загиблих українців та їхніх дітей від рук кремлівського терориста. Америці ганьба за те, що вибрала президента без всякого розуміння гуманності та устрою соціуму. Тому його команда демонструє нам деградацію політичного устрою США»**; **«Якщо це називається безпекова конференція і все, що хвилює Америку (аборти, вибори в Румунії, емігранти), то ця Америка ні про що домовитись ні з ким не зможе. Вона пуста. В центрі Європи йде кривава війна з мільйонами жертв, а він нічого про неї не сказав, оплески собі випрошує»**; **«У божевільні кожен міг говорити все, що спаде йому на думку, ніби в парламенті»** (Ярослав Гашик); **«Незрозуміло за що Венс Європу чиховстить. У них нормальна демократія. Чи Венс хоче, щоб в Європі прийшли до влади проросійські сили? Щось схоже на те».**

«На відміну від США в Європі вибори скасовує суд, а не штурмом Капітолій»; **«Божже, яке воно кончене... Воно ж прямим текстом каже: «Можна вливати піплу все (навіть лайно, навіть брехню). Все, що потрібно, тільки б проголосували так, як треба. І ніхто тебе не зупинить, не дасть по руках... і це і є справжня демократія»... Дійсно, людство летить в прірву»**; **«Думала, що тільки у нас такі «кадри», а їх і в США не бракує»**; **«Яксь маячня під час такої війни. Венс спить. Розбудь його!»**; **«Що він меле? Захищає і виправдовує рашистську пропаганду та антисупільні, антидемократичні елементи? Перекручення демократичних цінностей. Вовк говорить про права ягнят. В Америці до влади прийшли лжедемократи, політика яких нічим не від-**

різняється від рашистської. Насадження світові свого неофашистського бачення демократичних засад. Виступ ні про що. Він лякає і розчаровує, як усі інші заяви та дії трампістів. Для них нічого не значить, що рашисти три роки щоденно вбивають українців. Венс навіть не висловив людського співчуття українцям за тисячі невинно вбитих пуглером людей»...

Хвили обурення європейців промовою Джей Ді Венса не досягли Вашингтона. Президент США Дональд Трамп схвально відгукнувся про виступ свого віцепрезидента. Тож тверезо мислячі американці біля Білого дому тримали плакати з написами: **«Trump is dumb. Musk go to the Mars»** («Трамп тупий. Маск відправиться на Марс»).

Чи приведе Європу до тьми «холодний душ» в Мюнхені?..

Оглянутися в майбутнє

«Адже тепер війна, а під час війни люди беруться за такі справи, які раніше їм і не снилися».

Ярослав Гашик

У Вінстона Черчилля є гарна думка: **чим далі ви заглядаєте в минуле, тем легше вам заглянути в далеке майбутнє.** Спробуємо скористатися цією непроминальною порадою видатного політика.

Минулого року, 18 травня, під час урочистостей з нагоди 80-ї річниці битви при Монте-Кассіно за участі президентів Італії та Польщі Папа Римський у своєму посланні підкреслив, що є нагода повторити заклик до миру: **«Не треба більше війни! Ніколи більше безумства війни, агресії, ненависті та презирства до іншого!».** Ці слова Святейшого Отця прозвучали не надто проникливо. Бо на той час уже третій рік на території України тривала масштабна жорстока війна. Перша на європейському континенті з часу закінчення Другої світової.

Всім десятиліть тому, 18 травня 1944 року, Другий корпус польської армії генерала Владислава Андерса зламав відчайдушний опір гітлерівців, які обороняли бенедиктинське абатство Монте-Кассіно у важкодоступній гірській місцевості. Ця перемога відкрила союзникам дорогу на Рим.

Перед початком атаки генерал Андерс звернувся до своїх солдатів зі словами: **«Завдання, яке нам випало, на весь світ прославить ім'я польського солдата».**

Після здобуття Монте-Кассіно Владислав Андерс запевнив своїх солдатів: **«Ми віримо, що наші союзники – Британія і США – допоможуть нам зробити Польщу знову вільною і незалежною. Ми знаємо, що без перемоги над Німеччиною не буде звільнена Польща».**

Не так сталося, як гадалося. На Ялтинській конференції, що тривала упродовж 4-11 лютого 1945 року, лідери трьох держав домовились, що Польща перейде в зону

советського впливу. Довоєнний польський дипломат Ян Карський (справжнє прізвище – Козелевський) згадував: *«І Черчіль, і Рузвельт – всі протестували: «Це просто абсурд – давати Польщі кордон на Нєсі!» Черчіль кричав: «Я не збираюся годувати цього польського гусака, він подавиться цими територіями!»»*

13 лютого Владислав Андерс надіслав британському головнокомандувачу розпачливого листа. В ньому генерал нагадував про численні жертви, яких зазнав корпус від 1942 року: *«Уздовж нашого шляху, який ми вважали бойовим шляхом у Польщу, ми залишили тисячі могил наших побратимів. Тому солдати Другого Польського корпусу вважали останнє рішення Конференції трьох держав найсерйознішою несправедливістю... Цей солдат тепер запитує мене: яка мета його боротьби? І сьогодні я не можу відповісти на це запитання»*.

Результати Ялтинської конференції деморалізуюче вплинули на польських солдатів. Так, 30 військових корпусу покінчили життя самогубством, довідавшись, що Польща опинилася під комуністами.

Владислав Андерс особисто зустрівся з Черчиллем і нагадав йому про запевнення британського прем'єра: *«Я і мій друг президент Рузвельт ніколи не кинемо Польщу. Довіряйте нам»*.

Та цього разу Черчіль зверхньо кинув генералові: *«Ви можете забирати своїх військових. Ми можемо обійтись без них»*. Ображений Андерс тільки й спромігся на скрушну репліку: *«Це не те, що ви говорили в останні кілька років»*.

Англосакси зрадили недавніх союзників. І Владислав Андерс почав замислюватися над тим, щоб відвести свій корпус у запілля. Його відмовив Річард Маккрірі, командувач 8-ї британської армії. Хоча Ялтинська конференція перекроїла Європу, однак польські солдати, які воювали у складі 8-ї британської армії, продовжували чіплятися за останню надію, що їхній бойовий внесок у спільну з союзниками перемогу над нацизмом все ж допоможе змінити умови Ялтинських і вони зможуть повернутися на батьківщину. Польські підрозділи спільно з союзниками продовжували героїчно битися з німцями, переможно завершуючи італійську кампанію. І Польський корпус закінчив війну 21 квітня 1945 року визволенням міста Болонья.

Перебуваючи в Італії, майбутній прем'єр-міністр Великої Британії Гарольд Макміллан висловився про поляків: *«Вони втратили батьківщину, але зберегли свою честь»*. Реальна політика альянтів виявилась цинічною. У мужніх жолнежів тільки й залишились «Орелики на беретах»...

Польща на 45 років опинилася у советській зоні впливу як держава, цілком залежна від ССРСР. *«Польсько-німецький кордон не був міжнародно визнаним... Східна Німеччина визнала кордон по Одрі та Нєсі 1950 року, а Західна – лише 1970-го. Безпосередньо після Другої світової війни ніхто взагалі не знав, чи будуть польські територіальні придбання постійними і чи не повернуться німці до своїх залишених будинків»* (Ян Карський).

Світ політики жорстокий. Інтересами маленьких політгравців можна пожертвувати. Коли є змога. Коли є обставини.

Свій інтерес політичні важковаговики цінують пердусім. Проблеми інших можна вирішувати переогодом. У перспективі. Можливо. Нині цю аморальну політику начочно демонструють Сполучені Штати Америки на чолі Дональдом Трампом.

«Це ж було вже!» (Леонід Кучма)

«Вимога Дональда Трампа щодо «відшкодування» від України 500 мільярдів доларів (400 мільярдів фунтів стерлінгів) виходить далеко за межі контролю США над критично важливими корисними копалинами країни. Він охоплює все: від портів та інфраструктури до нафти та газу та більшої ресурсної бази країни» (The Telegraph).

Американський президент по суті запропонував кремлівському воєнному злочинцеві двосторонні американо-російські переговори через голови українців. Саме такої новітньої «Ялти» завжди прагнув кремлівський диктатор.

13 лютого на прес-конференції в Білому домі президент США анонсував переговорну зустріч у Саудівській Аравії представників України та Росії щодо припинення війни. Трамп, зокрема, заявив, що розраховує провести особисту зустріч з російським лідером Володимиром Путіним.

15 лютого видання Politico (<https://www.politico.eu/article/trump-team-to-start-russia-ukraine-peace-talks-saudi-arabia-putin-zelenskyy/>) повідомило, що команда Трампа розпочне російсько-українські мирні переговори в Саудівській Аравії. Разом з тим Нана Саджайя (Nana Sajaia), журналістка Fox News, повідомила (<https://x.com/NanaSajaia/status/189084572516189393>), що українська сторона не була «ні запрошена, ні поінформована» про майбутні американо-російські переговори в Саудівській Аравії: *«Senior Ukrainian official tells me, Ukrainian side was «neither invited to, nor informed about» coming U.S.-Russia talks in Saudi Arabia. – Високопоставлений український чиновник сказав мені, що українську сторону «не запрошували та не інформували про» майбутні американо-російські переговори в Саудівській Аравії»*. Можна припустити, що через таку невизначеність канцлер Німеччини Олаф Шольц 15 лютого заявив: *«Мир буде тільки в тому випадку, якщо суверенітет України буде забезпечено. Тому продиктований мир ніколи не знайде нашої підтримки»*.

На Мюнхенській конференції європейські високопосадовці наголосили, що Україна має брати безпосередню участь у будь-яких переговорах між Трампом і Путіним. Гарно сказано. Україна не бананова республіка. Але у висліді вигулькнула Саудівська Аравія. А Схід, як відомо, – діло тонке...

Чомусь пригадалися Оман-2020 і Стамбул-2022. Пригадалися дипломати які століттями дотримуються брутального принципу – «сіла єсть ума не нада»...

Для українців настав найвищий час ухвалювати відповідальні, життєво важливі для існування нації рішення.

Олег К. РОМАНЧУК

16 лютого 2025 року